

el-MÜZHİR

nuya dair sözlük risâleleri, fıkıh usulü kitaplarının delillerin doğuşu nazariyeleri ve mânâyla ilgili kısımları, tarih, tabakat, şiir ve ahbâr, ayrıca nahiv eserlerinden nakiller yapılmıştır (geniş bilgi için bk. Mustafa Muhammed eş-Şek'a, s. 167-209). Süyûtî bu tür eserlerden konuyla ilgili bilgileri toplamış, titiz bir ayıklamaya tâbi tutarak dikkatle eserine yerleştirmiştir. Onun gerekli bilgileri seçip yerleştirmede gösterdiği üstün başarı bu konudaki engin tecrübesini göstermektedir. Ayrıca bölümlerin baş ve son kısımlarında ilâve, görüş ve eleştirilerine de rastlanmaktadır (a.g.e., s. 208). Eserin orijinal yanlarından biri de çoğu zamanımıza ulaşmamış, yalnız Süyûtî'nin yaptığı alıntılarla tanınan 173 kaynaktan nakillere yer verilmiş olmasıdır. Nakiller genellikle aynen alınmakla birlikte özetlemeler de yapılmış, fakat bunların bir kısmında maksat anlaşılabilir hale gelmiştir (*el-Müzhir*, neşredenlerin girişi, s. b).

Nasr el-Hürînî'nin tashihiyle yayımlanan eserin (Bulak 1282) daha sonra çok sayıda baskısı ve ilmî neşri gerçekleştirilmiştir (Kahire 1883, 1325; nşr. E. Gilson, Beyrut, ts.; nşr. Muhammed Hasan Zenâtî, Kahire 1325/1907; nşr. M. Ahmed Câdelmevlâ Bek – Ali Muhammed el-Bicâvî – Muhammed Ebü'l-Fazl İbrâhîm, Kahire 1364, 1382/1962, 1387/1967; I-II, Beyrut 1408/1987).

BİBLİYOGRAFYA :

Süyûtî, *el-Müzhir* (nşr. M. Ahmed Câdelmevlâ v.dğr.), Kahire, ts. (Dâru İhyâi'l-kütübî'l-Arabiyye), I-II; ayrıca bk. neşredenlerin girişi, s. 6; a.mlf., *el-İktirâh fî 'ilmi' uşûli'n-naḥv* (nşr. Ahmet Subhi Furat), İstanbul 1395/1975, neşredenlerin girişi, s. 44; *Keşfü'z-zunûn*, II, 1660; A. S. Fulton – A. G. Ellis, *Supplementary Catalogue of Arabic Printed Books in the British Museum*, London 1926, s. 82; Serkîs, *Mu'cem*, II, 1084; Brockelmann, *GAL*, II, 199; *Suppl.*, II, 194; a.mlf., "es-Süyûtî", *DMİ*, XIII, 29; *ed-Delîlül-bibliyücrâfi li'l-kıyemî's-şekâfiyyeti'l-Arabiyye: Merâci' li'd-dirâsâti'l-Arabiyye*, Kahire 1965, s. 272-273; Abdurrahman Utbe, *Ma'a'l-mektebeti'l-Arabiyye*, Halep 1398/1978, s. 322-323; Mustafa Muhammed eş-Şek'a, *Celâlüddîn es-Süyûtî: Mesretühü'l-ilmîyye ve mebahîşühü'l-luğaviyye*, Kahire 1401/1981, s. 167-209; Tâhir Süleyman Hammûde, *Celâlüddîn es-Süyûtî 'aşruhu ve hayâtühü ve âşaruhu*, Beyrut 1410/1989, s. 222-310; Abdülâl Sâlim Mekrem, *Celâlüddîn es-Süyûtî ve eşruhu fi'd-dirâsâti'l-luğaviyye*, Beyrut 1409/1989, s. 313-484; Abdülhafız Fergalî el-Karanî, *el-Hâfız Celâlüddîn es-Süyûtî*, Kahire 1990, s. 174-189; Şevkî Dayf, "Taḥḥikü's-Süyûtî li-muşṭalaḥi'l-ḥadîs 'ale'r-rivâyeti'l-luğaviyye", *el-İmâm Celâlüddîn es-Süyûtî fakihî ve luğaviyyen ve muḥaddişen ve müctehiden* (nşr. M. Tevfik Ebü Ali Sâlih Kaşmer), Beyrut 1422/2001, s. 159-164; Ramazan Abdütevâb, "Meşâdirü Celâlüddîn es-Süyûtî fi kitâbihi'l-Müzhir fi 'ulûmi'l-luğa ve en-vâḥîhâ", *ed-Dâre*, VIII/4, Mekke 1403/1983, s. 114-130.

SÜLEYMAN TULÜCÜ

MÜZİL

(المذل)

Muizzin mukabli olarak kullanılan Allah'ın isimlerinden biri (bk. MUİZ).

MÜZZEMMİL SÜRESİ

(سورة المومل)

Kur'an-ı Kerim'in yetmiş üçüncü sûresi.

Mekke döneminde nâzil olmuştur. 10, 11 ve 20. âyetlerin Medine'de indirildiği rivayet edilmekte, bu husus muhtevalarından da anlaşılmaktadır. Adını ilk âyetindeki "müzzemmil" (örtüsüne bürünen kimse) kelimesinden alır. Yirmi âyet olup fâsılası م، ل، ا harfleridir. Nüzül sebebi vahyin ilk gelişi münasebetiyle Hz. Peygamber'in içinde bulunduğu ruh hali olmalıdır. Aynı dönemde nâzil olan Müddessir sûresiyle bu sûrenin nüzül sebebi olarak kaydedilen olaylar arasında benzerlik bulunmaktadır. Bir rivayete göre Hz. Peygamber'in, Kureş'in ileri gelenlerinden incitici sözler duyup evinde elbisesine bürünmesi, genel kabul gören bir diğer rivayete göre ise Hira mağarasında kendisine gelen ilk vahyiden dolayı duyduğu korku ve heyecan sebebiyle evine gidip örtüye bürünmesi üzerine nâzil olmuştur. Bu iki sûrede kendisine peygamberlik görevinin verildiği ve bunun için hazırlanmasının gerektiği tebliğ edilmektedir (aynca bk. MÜDDESSİR SÜRESİ).

Sûrenin muhtevalarını üç bölüm halinde ele almak mümkündür. Birinci bölüm, son peygamberin nübüvvet görevine hazırlanmasını sağlayacak ilkeleri ortaya koymaktadır. İfâsı zor bir mesaj gönderileceği ifade edilerek kendisinden önce şahsını eğitmesi için gece ibadetine devam etmesi, Kur'an'ı düşünce düşünce okuması istenmekte, ayrıca rabbinin adını anarak O'na gönülden bağlanması emredilmektedir. Çünkü bütün dünyanın gerçek sahibi Allah'tır; şu halde peygamber O'nun himayesine girmeli, dine davet sırasında karşılaşılabilecek tepkileri sabırla karşılamalı ve kötü söz sahiplerinin meclisini nezaketle terketmelidir (âyet 1-10).

İkinci bölümde, son ilâhî dinin peygamberine gelen ilk vahiyleri yalan sayan servet ve nüfuz sahibi şımarık kişiler konu edilerek onların kıyametin kopmasından itibaren karşılaşılabilecek azaba kısaca değinilmekte, bu arada Firavun ve taraf-

Müzzemmil sûresinin ilk âyetleri

tarlarının elîm âkibetleri anlatılmakta ve bu söylenenlerin rablerine yol bulmak isteyenler için birer öğüt olduğu belirtilmektedir (âyet 11-19).

Sûrenin üçüncü bölümü bir âyetten oluşmakta ve bunun önceki âyetlerden on yıl sonra nâzil olduğu rivayet edilmektedir (Ebü'l-Fidâ İbn Kesîr, VII, 146). Sûrenin ilk âyetlerinde ibadetin ve Kur'an okuyuşunun gece boyu, hiç olmazsa gecenin yarısı süresince devam etmesi istenmiştir, özellikle Medine hayatında bunun ifasında güçlükler ortaya çıkınca bu âyette elden geldiğince Kur'an okuyup ibadet edilmesi, namaz ve zekât farızalarının yerine getirilmesi, ödünç verme hayrının yaygınlaştırılması ve Allah'tan af dilenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Bazı tefsir kaynaklarında yer alan, "Allah Müzzemmil sûresini okuyan kimseden dünya ve âhîret zorluklarını giderir" meâlindeki hadisin (meselâ bk. Zemahşerî, IV, 179; Beyzâvî, IV, 341) mevzû olduğu kabul edilmiştir (Muhammed et-Trablusî, II, 724).

BİBLİYOGRAFYA :

Râgıb el-İsfahânî, *el-Müfredât*, "zml" md.; Zemahşerî, *el-Keşşâf* (Beyrut), IV, 179; Kurtubî, *el-Câmi'*, XIX, 31-59; Beyzâvî, *Envârü't-tenzil*, Beyrut 1410/1990, IV, 341; Ebü'l-Fidâ İbn Kesîr, *Tefsîrül-l'Kur'âni'l-azîm*, Beyrut 1385/1966, VII, 146; Şevkânî, *Fethü'l-kâdir*, V, 314-323; Muhammed et-Trablusî, *el-Keşfü'l-ilâhî 'an şedidi'z-za'f ue'l-mevzû' ve'l-vâhî* (nşr. M. Mahmûd Ahmed Bekâr), Mekke 1408, II, 724.

M. KÂMİL YAŞAROĞLU